

What medicines, cosmetics and pharmaceuticals need a Hechsher for Pesach

Show# 113 | April 15th 2017

חזון איש אורח חיים סי' קטז אות ח

טבלאות רפואה שמעורב בהן קמח, הם אין מעורב בהן מים רק מי פירות אין בהם משום חמץ, ואם מעורב בהן מים יש בהן משום חמץ נוקשה, ואם הן מתיבשות יוצא גמור קדש שנתחמלו אפשר שאינן חמץ, אבל כל שמעורב מים ומ"פ לא ידענו שיעורן דממחרין להחמיץ, ואם הן מעורבין בדברים שאינן ראויין לאכילת אדם אין בהן משום חמץ כדין נפסל מאכילת אדם, כיון דאי אפשר להפריד הקמח וגם אינו ראוי להמט בו, ומותר לבולען בפסח לרפואה, ואף למאי דמשמע מאחרונים ז"ל דלאכול לכתלה אסור אפי' חמץ שנפסל מאכילת כלב וכמש"כ סק"ז, מ"מ ע"י חטרוכות שאר דברים מותר דלא שייך כאן אחשבי דעתו על הסמים, [ואמנם לק' סי' קי"ז סק"ה מצוה דכל שמעורב צידים ע"מ לאכול החמץ בפסח אף שנפסל קדש הפסח אסור] ואם לא נפסלו לאכילת אדם אסורין באכילה ותייבין לצער.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב סימן צב

ברפואה שאולי יש חשש חמוץ לרפואות ניתוח, וכלי מראבער ופקק של שר להגעלה יום א' ו' ניסן תש"כ. מע"כ ידידי אהובי הרה"ג מוהר"ר אפרים גרינבלאט שליט"א.

ובדבר הרפואה שאתה צריך ליקח גם בפסח ואתה חושש אולי יש שם איזה חשש חמץ הנה מכיון שהוא לרפואות הניתוח שעשו באבר פנימי פשוט שצריך ליקח אף אם היה ודאי חמץ ובעצם אף בלא סכנה אין חשש דכבר נבטל קודם הפסח משם אוכל, ואחשביה לא שייך בדבר שלוקח לרפואה דאף דברים מרים ומאוסים נוטלין לרפואה. ולכן אין לך מה לחשוש ותקח הרפואה כפי שאמר לך הרופא והשי"ת יתן שיהיה זה לרפואה.

ובדבר כלי מראבער אם מהני הגעלה, הנה הראבער שהוא מעץ מהני הגעלה ואף אם יש ספק מצד שיש שם גם איזה חומר כימי הוא ספק דרבנן שהיו לקולא. אבל יש ראבער שאינו מעץ אלא מתערובות מינים כימיים שהוא דבר חדש שלא נמצא בדברי הקדמונים אין להתיר להגעילם.

ובדבר הפקק שהשתמשו בו לכסות פי בקבוק של שכר אם מהני הגעלה, הנה אם הספק שלך הוא מצד החריפות של השכר דשמא אינו מועיל הגעלה כבית שאור וחרוסת להמג"א סימן תנ"א ס"ק ל"ג דלא מהני הגעלה אף ביכולין לנקותן הרי מפורש בסעיף כ"א שאף חביות של חרס שנתנו בהם שכר שעורים מותרים בהגעלה או בעירוי ולא השיג הרמ"א כלום ומפורש בט"ז ס"ק כ"ב שהוא אף בהיו שם השכר הרבה ימים וכן הוא במ"ב ס"ק קט"ז אלמא דאין לשכר דין חריפות דבית שאור וחרוסת. ואם הספק הוא מצד שא"א לנקות וכדהבאת מספר חלקת יעקב, הנה כיון שהשתמשו בו רק לכסות פי הבקבוק שאין לחוש לאיזו חמץ בעין אלא שנכנס שם השכר שהוא לח דחשש שמרים הוא רק בכתלים ולמטה ולא בהפקק שהוא למעלה וגם בהבקבוקים לא מצוי שיהיו שמרים כי כבר הם מזוקקים, ולכן אם יש בזה צורך גדול יש להקל להגעיל אותו וטוב שקודם הגעלה יהיה במים איזה זמן עיין בט"ז סק"כ ואח"כ יגעילו. והנני הכופל בברכה ידידו, משה פיינשטיין.

פרי מגדים אורח חיים סימן שכח אשל אברהם ס"ק יא

והוי יודע דחולה שאין סכנה נמי מאכילין אותו איסור דרבנן הקל הקל באופן דמותר באכילה, עיין יו"ד סי' קנ"ה ס"ג בהגה.

מגן אברהם סימן תנד ס"ק א

סובין. פירש"י קליפת חיטים הנושרים בשעת כתישה ומורסן הנשאר בנפה ע"ש מוכח קצת דבא לידי חימוץ מדיוצאין בהם י"ח מצה לדעת רש"י ואפשר לומר כיון שהוא ממין הבא לידי חימוץ יוצא בה י"ח וראיתי מורין שקליפה שקורין שפרי"ר אינו מחמיץ ומיהו זה קליפה מקש אבל קליפת החטים עצמן אפשר דמחמיץ וגם א"א שלא נדבק בו קצת ממשות חטים

ביאור הלכה סימן תמב סעיף ט

חמץ שנתעפש וכו' ונפסל מאכילת כלב - דע דדעת הראב"ד דבשאר חייב לבער אפילו אם נתעפש עד שנפסל מאכילת כלב ולדעת הרמב"ם אין לחלק בזה ועיין במ"מ וכ"מ שהכריעו להלכה כדעת הרמב"ם וכן העתיק הרמ"א ועיין בפר"ח והגר"א שהביאו סעד לדברי הראב"ד מתוספתא דביצה פ"א דאיתא שם דשאר נקרא משיפסל לאכילת כלב והפר"ח הכריע מכח זה דהלכה כהראב"ד והנה לכאורה הוא תמיה גדולה על הרמב"ם מתוספתא זו אכן לענ"ד י"ל דס"ל להרמב"ם וכל העומדים בשיטתו כמו שכתב הכ"מ שם דאף דחייבה התורה לשאור אף שנפסל מאכילת כלב היינו כשנפסל מחמת חימוצו שנתחמץ כ"כ עד שאינו ראוי לאכילה אף לכלב דמשום זה לא

נחשב כעפר [דהוי כדבר חמץ ששפכו בתוכו דבר חריף ביותר ואינו יכול לאכול מחמת חריפותו דעבור זה לא יבטל ממנו שם אוכל] אבל אם השאור נתקלקל כ"כ עד שאינו ראוי לכלב מחמת עיפושו שאף אם לא היה נחמץ כ"כ ג"כ לא היה ראוי לכלב מחמת שנתעפש ונפסד שפיר י"ל דזהו נחשב כעפר וכמו שכתב הרי"ף דלכך אם נתעפש עד שנפסל מאכילת כלב אינו חייב בביעורו משום דהוי כעפר וע"כ מה לי אם החמץ נעשה עפר או השאור נעשה עפר וביותר מזה מצאתי בכ"מ שם בפ"א מחו"מ שכתב דאף לדעת הראב"ד אם נפסל השאור מאכילת כלב פטור על אכילתו ואינו חייב רק בביעורו משום דראוי לחמע בה עיסות אחרות. והנה הפמ"ג נשאר בצ"ע על דבריו מתוספתא הנ"ל ולפי דברינו הנ"ל ניחא דהיכא דאינו ראוי לכלב מחמת עיפושו לא חייבתו התורה וכנ"ל ורק לענין ביעור ס"ל להראב"ד דחייב. ואפילו אם נאמר דלא ככ"מ אלא דלדברי הראב"ד אין חילוק בין אכילה ובין ביעור לדברי הרמב"ם וסייעתו שפיר י"ל סברא הנ"ל דהיכא דמחמת עיפושו אינו ראוי השאור לכלב אינו חייב בין באכילה ובין בביעור:

(ח) עוֹר כִּי לִי הֵיטֵל מִשְׁמוּ מַה שְׁמוּצָא בְּסִי מִי הַשִּׁלּוּחַ הַכֵּל צְלִיקוּמִי הַשִּׁסִּים
(דף כ"ז ע"א) וז"ל רבינו ר' בונם מפרשיסחא אומר זוה"ל כל החומרות שישראל מחמירים ונוהגים בפסח הם תכשיטין לקדושה, רמז לזה לווארך במרוזים, כי כל אנבי האדם והגוף אינו מקבל שום תכשיט שלא יהי' שים שייכות לדבר הלז להמקום, או על דרך מלבוש או לכסות וכיוצא, אבל הלוואר מיוחד לקבל תכשיט אף מדבר שאין לו שום שייכות דהיינו שנוטלין דבר יקר כגון מרגליות ואבנים טובות וזהב אף שאינם לכסות ולא לקור ולא לחוס רק תולין לוואר לתכשיט, והוא הענין שהחמירו בפסח מחמת שהלוואר הוא הכלי לקבל האכילות ובעסק אכילות שייך כל החומרות שאדם מחמיר אף שאין בעלם כ"כ מקום להחומרות ומה גם שחג הפסח הוא צירור באכילות לכן כל החומרות שהחמירו בזה אף שגראים רחוקים ממנוה הזאת הם תכשיטים לקדושה וכו' עכ"ל :

ספר אבודרהם סדר ההגדה ופירושה

ויש מפרשים כל דכפין ייתי ויכול כל מי שהרעיב עצמו בערב הפסח כדי לאכול מצה בתאבון יבא ויאכל מיד שאסור לאכול מצה בערב הפסח כדאמרינן בירושלמי (פסחים פ"י ה"א) כל האוכל מצה בערב הפסח כאלו בועל ארוסתו בבית חמיו. ופירוש מה בועל ארוסתו בבית חמיו לוקה אף זה לוקה. פירוש אחר מה כלה אינה מותרת לבעלה אלא בשבעה ברכות כדאמרינן (כלה פ"א) כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה. אף מצה אינה מותרת ליאכל אלא בשבע ברכות. ואלו הן ברכת היין וקדוש היום ושהחיינו ובורא פרי האדמה וברכת היין שאומר כשמסיים ההגדה. והמוציא ולאכול מצה הרי שבע.

רמב"ן פרשת ואתחנן (ד, ט)

(ט) רק השמר לך וגו' פן תשכח את הדברים - אז כשלא תשכחם, ותעשום על אמתתם, תחשבו חכמים ונבונים, ואם תעוותו אותם מתוך שכחה, תחשבו שוטים, לשון רש"י. ואינו נכון כלל. אבל הכתוב הזה לפי דעתי מצות לא תעשה, הזהיר בה מאד, כי כאשר אמר שנזהר בכל המצות ונשמור החוקים והמשפטים לעשותם, חזר ואמר רק אני מזהירך מאד להשמר ולשמור עצמך מאד מאד לזכור מאין באו אליך המצות, שלא תשכח מעמד הר סיני מכל הדברים אשר ראו שם עיניך הקולות והלפידים את כבודו ואת גדלו ודבריו אשר שמעת שם מתוך האש, ותודיע כל הדברים אשר ראו עיניך במעמד הנכבד ההוא לבניך ולבני בניך עד עולם. ופירש הטעם כי השם עשה המעמד ההוא כדי שתלמדו ליראה אותו כל הימים ואת בניכם תלמדון לדורות עולם, אם כן עשו אתם ככה ואל תשכחו אותו:

והנה קודם שיזכיר הדברות שנאמרו שם, הזהיר במצות לא תעשה שלא תשכח דבר מן המעמד ההוא ולא נסירהו מלבנו לעולם, וצוה במצות עשה שנודיע בו לכל זרענו מדור לדור כל מה שהיה שם בראיה ובשמיעה. והתועלת במצוה הזאת גדולה מאד, שאם היו דברי התורה באים אלינו מפי משה בלבד, אף על פי שנבואתו נתאמתה באותות ובמופתים אם יקום בקרבנו נביא או חולם חלום ויצונו בהפך מן התורה ונתן אלינו אות או מופת יכנס ספק בלב האנשים, אבל כשתגיע אלינו התורה מפי הגבורה לאזנינו ועינינו הרואות אין שם אמצעי, נכחיש כל חולק וכל מספק, ונשקר אותו, לא יועילהו אות ולא יצילהו מופת מן המיתה בידינו, כי אנחנו היודעים בשקרותו:

זהו שאמר שם (שמות יט ט) וגם בך יאמינו לעולם, כי כשנעתיק גם כן הדבר לבנינו ידעו שהיה הדבר אמת בלא ספק כאלו ראוהו כל הדורות, כי לא נעיד שקר לבנינו ולא ננחיל אותם דבר הבל ואין בם מועיל. והם לא יסתפקו כלל בעדותנו שנעיד להם, אבל יאמינו בודאי שראינו כולנו בעינינו, וכל מה שספרנו להם. והענין הזה יבוא עוד בפרשת כי יקום בקרבך נביא או חולם חלום וגו' (להלן יג ב), וכבר הזכרתיו שם בפרשת בחדש השלישי (שמות יט ט):

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף מ עמוד א

הדר אמר רבא: מצוה ללתות, שנאמר ושמרתם את המצות אי לא דבעי לתיתה - שימור למאי? אי שימור דלישה - שימור דלישה לאו שימור הוא, דאמר רב הונא: בצקות של נכרים אדם ממלא כריסו מהן, ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה. באחרונה - אין, בראשונה - לא. מאי טעמא - משום דלא עבד בהו שימור.

שו"ת דברי חיים אורח חיים חלק א סימן כג

בדבר השאלה אם מותר לעשות מצות לפסח על המאשינין:

הנה ראיתי תשובות גאוני זמנינוקיט שהסכימו לאסור וצדקו מאד בדבריהם הגם כי על קצת דברים יש להשיב אך די לאסור בזה במה שכתב הגאון מה"ר מרדכי זאב שראה בעיניו כי אי אפשר לגרור היטב הנדבק בו וכמה

מכשולים יוכל לבא בזה אולם גם לדעתי הרבה טעמים על פי דין לאיסור אך הם כמוסים אתי כאשר כן קבלתי מפי מו"ח ז"ל שבכמות אלה הדברים אין לגלות הטעם רק לפסוק הדין בהחלט והשומע ישמע וגו' ולכן בדרך החלט אומר לכם כי העושה מצות על כלי זה הוא חמץ גמור:

ועוד זאת אודיע כי העיד לפני אדם חשוב סוחר נכבד מפה שהיה אשתקד באונגארין וראה אצל קלי הדעת עושין מצות על המאשין והראה להם שהוא חמץ גמור ונתביישו מאד וגם אמרו לו שהרב המתיר להם מתחרט מאד:

ולכן ידידי לדעתי שאין להתיר זה בשום אופן ואם לא יאבו שמוע מה נעשה להם אם אוכלים חמץ ממש בפסח ועיין בפסקי מהרי"א ז"ל [סי' קל"ח] שהביא ראייה שאין להקל מחמת חשש שיצאו חוץ לדת תורה ולכן אין להתיר בשום אופן:

וד' יצילנו משגיאות ומכשולות ח"ו והיה שלום יום ב' ערב ראש חודש ניסן תרי"ח לפ"ק:

שו"ת דברי חיים אורח חיים חלק א סימן כד

בנידון המאשין על עשיית המצות:

לא ידעתי למה אחרתם במכתבכם עד היום חג הקדוש יקרב טרם בוא תשובתי אליכם:

אולם לענין דינא החשש של לעז על ארצות אחרות שנהגו היתר בזה ודאי אין לנו לחוש ומותר להחמיר כמו שמבואר בתרומת הדשן [סי' רל"ב] ומביאו גט פשוט סי' קכ"ה [ס"ק ל"א] דבדבר שאין לעז רק בזה שהמה אין מדקדקין בזה צריך יותר לחוש לדקדק באיסורא שלא נכשל אנחנו ודוקא גבי זיין אותיות בגט וצריך לעמוד על כל הגט דאם נחמיר נוציא לעז דהגיטין הראשונים אינם גט כלל בזה אין לנו להחמיר משום לעז גיטי הראשונים אבל באם לא נהיה רק שהמה אינם מדקדקים כל כך בודאי מוטב לחוש לתקנתנו יותר מלעז דידהו זה טעם אחד כמבואר שם:

טעם שני בדבר שהוא בשב ואל תעשה לא שייך חשש לעז כאשר מוכיח שם הגט פשוט מתשו' הרא"ש ז"ל [כלל מ"ג סי' ו'] ומתשו' הרדב"ז ז"ל [ח"ד סי' אלף קנ"ה] דאין שייך לעז די"ל כמה טעמים שלא רצו לאפות בהמאשין:

טעם ג' מבואר בג"פ [סוף ס"ק הנ"ל] בשם מהראנ"ח ז"ל [ח"ב סי' י"ב] דבשאר איסורים לא שייך זה דהפסול רק משום לעז הבנים אך לכאורה בזה יש לפקפק דכתב שם מהראנ"ח ז"ל דבשאר איסורים לא שייך לעז משום דמאי דהוי הוי וא"כ בזה דהשתא גם כן הם נוהגים להתיר המאשין א"כ יש חשש לעז אך באמת זה אינו דמאי חזית ליזל בתר דידהו יעשו המה כמנהג כל ישראל לאפות בלא מאשין ואם לא יאבו שמוע המה גורמים לעצמם הלעז:

אך באמת לא ידעתי מאי חשש לעז בזה הלא ידוע שכמה אנשים מחמירים בעשיית המצות להיות בכל מצה מרדה חדשה וכלים חדשים וקצת נגידיים היראים מפזרים ממון הרבה שיעשו המצות על פשתן או נייר חלק ולכל מצה פשתן חדש וכמה גווני שראיתי בעיני מנהגים חלוקים וישראל קדושים כל אחד מחמיר לפי דעתו ולא מכת המתחסדים רק בעלי בתים יראי השם ראיתי חילוקים הרבה בחומרות שונות וכי יעלה על הדעת שזה נקרא הוצאת לעז ולכן טעם זה משום הוצאת לעז ראוי לגנזו:

וגם יותר יש לומר דאין חשש לעז ואדרבה מצוה לאומרו כי שמעתי מנגידים וסוחרים שהיו בארצות הנהוגים היתר במאשין ואמרו שכל מי שיש בו יראת ד' גם שם פורשים ממצות הנעשים על ידי המאשין ורק מחמת קלי הדעת והמונים הוצרכו להתיר להם אבל אם במדינת פולין יאסר גם המה ישיבו מדרכם ויאפו מצות כמו שאפו אבותינו:

והעיד פה נגיד אחד בפני ובפני עדה קדושה איך שאשתקד היה במדינת הגר וראה שאפו מצות על מאשין והראה להם שהוא חמץ גמור והודו לו שיראי השם חלקו על זה וגם הרב המתיר להם נתחרט על מה שהתיר ולכן איך שייך חשש לעז:

ואם כן ח"ו ילכו בנות ישראל פרועות [ראש] כאשר במדינותיהם וסמכו על איזה תשובה ונימא גם בזה אם ימחו במדינתנו בפרועי ראש יוציאו לעז על בנות ישראל אשר שם ובודאי מי שיש לו מוח בקדקדו לא יאמר זה ותמהני על הרב הגאון דקהלתכם מה לו להרבות בפלפול בשביל דבר מבודה כזה:

והנה גוף המאשין לא ראיתי ואולם לפי מה שציירו לפני נראה לי טעם גמור לאסרו אך לא רציתי לגלותו כי אין דנין רק בראות עין:

סוף דבר נראה לי בבירור שאסור ללוש על מאשין כזה ומחמת טרדות החג הקדוש אפסוק ואומר שלום. ניסן תרי"ח: